

GODKÄND AV MR-JÄM 12.2.2008
J.nr. 08-00096-15

Nordiska ministerrådet

HANDLINGSPLAN FÖR DET NORDISKA JÄMSTÄLLDHETSSAMARBETET 2008

1. Nordiskt samarbete

1.1 Samarbetet inom Norden

Ministerrådet (MR-JÄM) antog våren 2005 ett nordiskt jämställdhetssamarbetsprogram för åren 2006 – 2010, *Med fokus på kön är målet ett jämställt samhälle*. Samarbetsprogrammet är utgångspunkt för jämställdhetssamarbetet i de fem nordiska länderna och de tre självstyrande områdena. Nordiska Rådet godkände samarbetsprogrammet under sin session oktober 2005. I enlighet med Nordiska Rådets rekommendation ska samarbetsprogrammet kompletteras med en årlig handlingsplan.

Nordiska ministerrådet har sedan 30 år tillbaka aktivt arbetat för att utveckla jämställdheten i de nordiska samhällena. Jämställdhet innebär att omsorg, makt och inflytande fördelas jämnt och att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet, samt ett samhälle som är fritt från könsrelaterat våld.

När både kvinnors och mäns olika kompetens, kunskap och erfarenhet tas tillvara inom alla samhällets områden så får vi ett bättre samhälle. Mäns aktiva deltagande i jämställdhetsarbetet är en förutsättning för att målet om ett jämställt samhälle ska uppnås.

Huvudsatsningar 2006-2010

De nordiska ländernas jämställdhetsarbete är omfattande, och det nordiska samarbetet kan inte beröra samtliga områden.

Nordiska ministerrådet har valt att prioritera två huvudområden:

- Kön och makt
- Kön och ungdom

Initiativ inom bägge områdena kommer att med utgångspunkt i målet om nordisk nytta ta itu med ämnen där de nordiska länderna och självstyrande områdena har ett gemensamt intresse. Konkreta projekt inom det nordiska jämställdhetsarbetet presenteras i de årliga handlingsplaner, som jämställdhetsministrarna (MR-JÄM) beslutar om.

Övriga insatsområden

Under åren 2006-2010 kommer Ministerrådet även att arbeta med att integrera ett jämställdhetsperspektiv inom området kultur och kommunikation.

Under år 2008 slutförs projektet *Prostitution i Norden* och projektet *Kön och Makt* går in i en aktiv fas.

1.2 MR-JÄM:s kärnuppgifter

Det nordiska jämställdhetsarbetet ska ha sin utgångspunkt i samarbetet mellan de nordiska länderna och självstyrande områdena. Formerna för detta finns beskrivna i dokumentet om MR-JÄM:s kärnuppgifter som godkändes av MR-JÄM den 15.10.2007 (bilaga 1).

1.3 Svenska jämställdhetsprioriteringar under ordförandeskapsåret 2008

Nordiskt samarbete för att bryta det utanförskap som grupper och enskilda personer upplever när det gäller möjligheter till medborgerlig delaktighet, utbildning, bostad och inte minst jobb kommer att betonas under det svenska ordförandeskapet. Liksom målet att skapa ett samhälle där kvinnor och män har samma möjligheter i yrkes- och privatliv.

Det svenska ordförandeskapet fortsätter arbetet med frågor som initierats av tidigare ordförandeskap. Det är av central betydelse att reformerings- och moderniseringsprocessen inom det nordiska samarbetet fortsätter, liksom att arbetet med att genomföra jämställdhetsintegrering inom Nordiska ministerrådet fullföljs. Sedan år 2002 har t.ex. ordförandeländerna i ÅK-JÄM arrangerat seminarier om jämställdhetsintegrering för

ämbetsmannakommittéernas ordföranden och anställda vid NMR:s sekretariat. Det svenska ordförandeskapet kommer att fortsätta detta arbete.

Projektet *Prostitution i Norden* startade år 2007. MR-JÄM beslöt att de enskilda nordiska ländernas lagstiftning skulle tas som utgångspunkt för projektet. Avsikten var att detta skulle resultera i ny kunskap om hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål hanteras i de rättsliga systemen och vilka sociala skyddsnät som finns i de nordiska länderna. Projektet genomförs av Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK). Under ordförandeskapsåret arrangeras en slutkonferens för projektet.

Det kommer även att arrangeras ett expertseminarium med fokus på ungdomar och hur olika aktörer, till exempel skolan, arbetar med jämställdhetsfrågor som en del i värdegrundsarbetet.

Inom ramen av det internationella samarbetet kommer det svenska ordförandeskapet i samband med FN:s kvinnokommissions (CSW) session år 2008 att inbjuda de nordiska jämställdhetsministrarna till en gemensam lunch som beslutades vid MR-JÄM:s möte den 15 oktober 2007. I samband med sessionen kommer också ett gemensamt nordiskt seminarium att avhållas med temat **"Men's violence against women, honour-related violence and oppression and measures to combat trafficking in human beings for sexual purposes"**.

Ordförandeskapet kommer även att undersöka möjligheterna att genomföra någon/några av de rekommendationer som den nordiska ungdomspanelen har utarbetat.

Arbetet med att utveckla formerna för samarbetet med Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK) fortsätter under året.

1.4 Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK)

ÄK-JÄM samarbetar med Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK) kring teman, som är politiskt prioriterade av MR-JÄM inom ramen för det nordiska jämställdhetssamarbetsprogrammet. NIKK ska initiera, koordinera och utföra projekt som syftar till att belysa viktiga jämställdhetspolitiska frågeställningar och bidra till att kvalitetssäkra politiska diskussioner och initiativ. NIKK har ett kontrakt med NMR för åren 2008-10.

Under år 2008 fortsätter och avslutas det nordiska projektet *Prostitution i Norden*.

År 2008 fortsätter det EU-finansierade projektet *Gendered Citizenship in Multicultural Europe – FEMCIT*, där NIKK ansvarar för ett delprojekt kring socialt medborgarskap och föräldrapolitik. Projektet genomförs i samarbete med aktörer inom politik och jämställdhetsförvaltning.

NIKK magasin utkommer med tre nummer under år 2008. Under år 2008 kommer NIKK:s webb att få en central roll i NIKK:s kunskapsförmedlande verksamhet och NIKK:s språkprofil breddas. NIKK bistår *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Studies* med marknadsföring och information. Den nordiska tidskriften *NORMA – Nordisk tidskrift for maskulinitetsstudier* utges av NIKK i samarbete med Universitetsforlaget i Norge 2007-08. År 2009 övergår ägarskapet till en nordisk förening.

2. Internationellt samarbete

Under år 2008 strävar ÄK-JÄM att fortsätta att skapa samarbete med olika internationella organisationer i enlighet med de beslut som MR-SAM har tagit i december 2002 och augusti 2003.

2.1 Samarbete med Estland, Lettland och Litauen

Det nordisk-baltiska jämställdhetssamarbetsprogrammet för åren 2007-2008 godkändes på nordisk-baltiska NB-8 ministermötet år 2006. Målet med samarbetsprogrammet är att stödja integrering av ett jämställdhetsperspektiv i de politiska beslutsprocesserna på lokal, regional och nationell nivå i de baltiska staterna. Lagstiftning, arbetsliv, utbildning och ekonomi är områden som ska belysas och diskuteras ur ett jämställdhetsperspektiv.

År 2008 möts de nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna återigen. Denna gång i Estland. NB 8 mötet ska bland annat diskutera och besluta om ett nytt samarbetsprogram för åren 2009-2010.

2.2 Samarbete med Nordvästra Ryssland

Under år 2008 fortsätter ÄK-JÄM samarbetet med St Petersburgs stads administration i enlighet med *Protocol of Intent* som undertecknades av generalsekreterare Halldór Ásgrímsson NMR och guvernör Valentina Matvienko St Petersburgs stad i juli 2007.

2.3 EU-samarbete

EU:s *nordliga dimension* fokuserar på frågor i Europas nordliga del. I Nordiska ministerrådet fortsätter arbetet med att lägga upp en strategi i relation till EU:s nordliga dimension och *Partnership on Public Health and Social Wellbeing*. Allt arbete inom partnerskapets ramar ska integreras med ett jämställdhetsperspektiv.

2.4 FN-samarbete

Utgångspunkten för de nordiska ländernas jämställdhetsarbete i FN är den överenskommelse som FN:s medlemsstater enades om i Peking 1995 (Pekingplattformen) samt Peking +5. Samarbetet sker främst inom ramen för de årliga mötena i FN:s kvinnokommission (CSW). I samband med UN Commission on the Status of Women (CSW) – 52 session 2008 kommer det svenska ordförandeskapet att arrangera ett gemensamt nordiskt seminarium. I enlighet med MR-JÄM beslut från den 15 oktober 2007 är temat för seminariet "Insatser för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för att bekämpa handel med människor för sexuella ändamål".

3. Budget, projekt och aktiviteter år 2008

Den **totala budgeten för år 2008 är 8.300.000 DKK**, ministerrådet fördelar 3.300.000 DKK på projektmedel och Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK) erhåller 5.000.000 DKK.

3.1 Expertseminarium

Ett expertseminarium kommer att arrangeras under hösten 2008. Expertseminariet kommer att fokusera på ungdomar och hur olika aktörer till exempel skolan, arbetar med jämställdhetsfrågor som en del i värdegrundsarbetet. ÄK-JÄM inbjuder ÄK-U och Nordbuk att samarbeta kring detta tema.

Ministerrådsfinansiering år 2008
Strategiska medel 2008
(svenska ordförandeskapet)

300.000 DKK
300.000 DKK

Totalt 600.000 DKK

3.2 Strategiseminarium

ÄK-JÄM och NIKK arrangerar ett strategiseminarium våren 2008 för att diskutera de övergripande målsättningarna för NIKK:s verksamhet, NIKK som MR-JÄM:s viktigaste instrument för genomförandet av MR-JÄM:s samarbetsprogram samt NIKK:s roll och ansvar i det nordiska samarbetet.

3.3 Kön och makt

På MR-JÄM mötet den 15.10.2007 beslöt ministrarna att ge ÄK-JÄM i uppgift att genomföra ett nordiskt projekt kring temat *Kön och makt*. Projektet fokuserar i ett första skede endast på frågor om makt inom beslutsfattande organ. Syftet med det samnordiska projektet är:

- att med hjälp av befintliga forskningsresultat och statistik jämföra kvinnors och mäns representation i beslutsfattande positioner inom olika samhällssektorer i de nordiska länderna och självstyrande områdena;
- att utreda orsaker och förklaringar till varför könsfördelningen ser ut som den gör;
- att sammanställa uppgifter om vilka insatser som gjorts i de olika nordiska länderna och självstyrande områdena för att den samhälleliga makten och inflytandet ska fördelas jämnare mellan kvinnor och män;
- att lyfta fram de åtgärder i de nordiska länderna och självstyrande områdena som har lett till en jämnare könsfördelning i maktpositionerna; samt
- att med utgångspunkt i den strukturella makten utvärdera de nordiska ländernas och de självstyrande områdens jämställdhetspolitiska medel och påverkningsmöjligheter

MR-JÄM önskar ett samarbete kring projektet med Nordiska innovationscentret, NiCe, och Nordiska institutet för kunskap om kön, NIKK.

Ministerrådsfinansiering år 2007:

Totalt 400.000 DKK

Ministerrådsfinansiering år 2008:

Totalt 1.000.000 DKK

3.4 Prostitution i Norden

Prostitution i Norden är ett nordiskt projekt som startade år 2007 och ska producera ny kunskap om hur prostitution och människohandel för prostitutionsändamål hanteras i det rättsliga systemet och vilka sociala erbjudanden som finns i de nordiska länderna. Projektet ska innehålla

- en kartläggning av de olika nordiska ländernas lagstiftning och andra åtgärder som syftar till att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål,
- en kartläggning av förekomsten och omfattningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål i de nordiska länderna samt vilka effekter lagstiftning och åtgärder har haft vad gäller omfattningen,
- en undersökning och analys av kvinnors och mäns attityder till köp av sexuella tjänster.

NIKK har fått i uppgift att genomföra projektet samt bidra till finansieringen med totalt 1.150.000 DKK. ÄK-JÄM har tillsatt en nordisk referensgrupp för att följa upp projektet.

Ministerrådsfinansiering år 2006:

100.000 DKK

Ministerrådsfinansiering år 2007:

1.000.000 DKK

Totalt 1.100.000 DKK

3.5 Slutkonferens för projektet Prostitution i Norden

Det nordiska projektet *Prostitution i Norden* avslutas under år 2008 och resultaten presenteras på en slutkonferens. Konferensen arrangeras i samarbete med NIKK.

Ministerrådsfinansiering år 2008

300.000 DKK

Strategiska medel 2008

300.000 DKK

(svenska ordförandeskapet)

Totalt 600.000 DKK

3.6 Integrering av ett jämställdhetsperspektiv i NMR:s verksamhet

Under år 2008 kommer utbildning i jämställdhetsintegrering att genomföras för ordföranden i ämbetsmannakommittéer och anställda vid Nordiska ministerrådets sekretariat.

Ministerrådsfinansiering år 2008

Totalt 100.000 DKK

(svenska ordförandeskapet)

3.7 Kön och unga

Arbetet med kön och unga kommer under det svenska ordförandeskapet att följas upp i enlighet med MR-JÄM beslut den 15.10.2007. ÄK-JÄM skall undersöka möjligheterna att år 2008 genomföra någon/några av de rekommendationer som den nordiska ungdomspanelen har utarbetat och att det skall genomföras i samarbete med NORDBUK (Nordiska Barn- och ungdomskommittén).

Ministerrådsfinansiering 2008
(svenska ordförandeskapet)

Totalt 100.000 DKK

3.8 Handel med människor för sexuella ändamål

MR-JÄM prioriterar och lägger vikt vid att under år 2008 fortsätta att tillsammans med ÄK-S och ÄK-LOV att diskutera Nordiska Rådets rekommendationer om människohandel och att diskutera hur en gemensam nordisk strategi mot människohandel för sexuella ändamål kan utarbetas. ÄK-JÄM inbjuder ÄK-S och ÄK-LOV att tillsammans inbjudas de internationella organisationerna och task-forcen till ett möte i Köpenhamn för att diskutera koordinering och effektivisering av initiativ och aktiviteter i kampen mot människohandel för sexuella ändamål.

Våren 2008 arrangeras en nordisk-baltisk-rysk tvärsektoriell konferens i St Petersburg om människohandel för sexuella ändamål. Konferensen riktar sig till tjänstemän (sektorerna jämställdhet, social, hälsa, polis, åklagare mm), experter, forskare och NGO:s. Syftet är att diskutera hur samarbetet framöver kan förbättras för att få bästa möjliga effekt i kampen mot handel med människor för sexuella ändamål.

Ministerrådsfinansiering år 2007

Totalt 200.000 DKK

3.9 Mångdimensionell diskrimineringspolitik

NIKK har på uppdrag av det finska ordförandeskapet utarbetat en rapport år 2007 om mångdimensionell diskrimineringspolitik (om aktuella åtgärder i Norden inom lagstiftning och förvaltning gällande anti-diskriminering mot bakgrund av kön, etnisk bakgrund, religion, sexuell läggning, ålder och funktionsförmåga).

Under år 2008 arrangeras en konferens (för jämställdhetsadministratörer, jurister och forskare) där NIKK:s kartläggning presenteras och diskuteras. Expertseminariet arrangeras i samarbete och samfinansiering med NIKK.

Ministerrådsfinansiering år 2008

Totalt 300.000 DKK

3.10 Kultursamarbetets betydelse för jämställdhet

Stöd till fin- och folkkultur, konstnärsutbyten och samordning av det nordiska konst- och kulturlivet har utgjort en viktig del av det nordiska samarbetet. Ett jämställdhetsperspektiv på denna centrala del av samarbetet kan bidra till att stärka och förnya kultursamarbetet. Kön har betydelse när man tittar på vad som skapas inom konsten – och av vem. Kön har även betydelse för hur konst och kultur förmedlas.

Nordiska ministerrådet kommer att arbeta brett med att föra upp de problemställningar som följer av kön, kultur och kommunikation på den nordiska dagordningen. En fråga som är relevant i sammanhanget är också, huruvida vi, genom konst och kultur, kan arbeta för jämställdhet och integration.

Under år 2008 kommer det att genomföras en uppföljning av det seminarium om kultursamarbetets betydelse för jämställdhet som genomfördes hösten 2006. Detta ska utföras i samarbete och samfinansiering med ÄK-K.

Ministerrådsfinansiering år 2007:

Totalt 100.000 DKK

3.11 Organisationernas medverkan i det nordiska samarbetet

De nordiska nätverk och organisationer som under år 2008 arrangerar gemensamma nordiska projekt kan ansöka om bidrag till projektet. Det är viktigt att nordiska medborgarorganisationer ges möjlighet att genomföra jämställdhetsprojekt inom vilka gemensamma nordiska frågor kan diskuteras för att därigenom skapa en gemensam nordisk hållning kring aktuella jämställdhetsfrågor.

Ministerrådsfinansiering år 2008:

Totalt 200.000 DKK

3.12 Samarbete med Estland, Lettland och Litauen

De nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna antog år 2006 ett nordiskt-baltiskt samarbetsprogram för jämställdhet avseende åren 2007-2008.

Ministerrådsfinansiering år 2008:

Totalt 200.000 DKK

3.13 Samarbete med NV Ryssland

NMR:s verksamhet ska göras synligt så att det skapar ett större intresse hos de ryska myndigheterna att vidareutveckla samarbetet.

Samarbetet med NV Ryssland ska vidareutvecklas under år 2008 i enlighet med överenskommelsen i *Protocol of Intent*.

Ministerrådsfinansiering år 2008:

Totalt 300.000 DKK

3.14 CSW 2008 - Nordic Side Event

Gemensamt nordiskt seminarium kommer att arrangeras under CSW:s 52 session

Ministerrådsfinansiering år 2008

Totalt 50.000 DKK

3.15 CSW 2008 - Gemensam lunch

Det svenska ordförandeskapet kommer att inbjuda de nordiska jämställdhetsministrarna och generalsekreteraren vid NMR samt ytterligare en person från varje land till en gemensam lunch under CSW:s 52 session.

3.16 Information och publikationer

Via hemsidan *gender.norden.org* förmedlas information om det nordiska samarbetet. Länderna fortsätter även att sprida information om nordisk jämställdhetspolitik via NMR:s faktablad och rapporter samt vid olika seminarier och konferenser.

Ministerrådsfinansiering år 2008:

Totalt 300.000 DKK

3.17 Planering och uppföljning

För år 2008 reserveras för planering och uppföljning av det nordiska jämställdhetssamarbetet 250.000 DKK.

Ministerrådsfinansiering år 2008:

Totalt 250.000 DKK

4. Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK)

NIKK:s överordnande uppgift är att stödja implementeringen av det pågående samarbetsprogrammet för jämställdhet, och att föra en aktiv dialog med MR-JÄM/ÅK-JÄM och ordförandeskapslandet.

NIKK ska fungera som Nordiska ministerrådets viktigaste resurs för att genomföra samarbetsprogrammet för jämställdhet. NIKK ska initiera, koordinera och genomföra projekt som belyser viktiga jämställdhetspolitiska problemställningar och bidra till att kvalitetssäkra politiska initiativ och diskussioner. Projekten kan vara utredningar, kartläggningar, rapporter, forskningsprojekt som har sin utgångspunkt i det nordiska jämställdhetssamarbetsprogrammet.

NIKK:s fokus och arbetsområde ska utöver detta bl.a. vara att följa genusforskningen och kunskapsutvecklingen inom jämställdhetsområdet såväl inom som utanför Norden. NIKK ska verka som arena för dem som använder och producerar jämställdhetskunskap i hela Norden och differentiera sin kunskapsförmedling och popularisera kunskaps- och forskningsresultat till en bred målgrupp i Norden, för att på detta sätt bidra till att berika samhällsdebatten. NIKK ska även koordinera information och dokumentation om genusforskning och jämställdhet genom ett nära samarbete med nationella informations- och dokumentationsenheter i Norden.

NMR grundanslag år 2008:

Totalt 5.000.000 DKK

5. Kalender 2008

5.1 Aktiviteter som arrangeras av MR-JÄM och ÄK-JÄM

27-28.5.2008	MR-JÄM möte Kuressaare, Saaremaa (Ösel), Estland
27-28.5.2008	NB 8 ministermöte Kuressaare, Saaremaa (Ösel), Estland
24.4.2008	ÄK-JÄM möte Stockholm
18.9.2008	ÄK-JÄM möte Reykjavik
11.12.2008	ÄK-JÄM möte Köpenhamn

5.2 Aktiviteter som arrangeras under svenska ordförandeskapet

26.2.2008	Nordiskt side-event, CSW, New York
23.4.2008	Strategiseminarium med ÄK-JÄM och NIKK, Stockholm
16-17.10.2008	Prostitution i Norden, avslutningskonferens
20-21.11.2008	Expertseminarium, se 3.1, Stockholm

5.3 Aktiviteter, som arrangeras av Nordiska institutet för kunskap om kön, NIKK

4-5.2.2008	NIKK styrelsemöte, Oslo
------------	-------------------------

5.4 Andra aktiviteter

27-29.10.2008	NR sessionen, Helsingfors
---------------	---------------------------

BILAGA 1

Nordiska ministerrådet

**MR-JÄM MÖTE 15.10.2007 KÖNIGSTEDT
HERRGÅRD, VANDA, FINLAND**

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

Till

Generalsekreteraren

Kopia

9 november 2007

07-00866-19

Från

MR-JÄM

Ämne

MR-JÄM:s kärnuppgifter

MR-JÄM:s KÄRNUPPGIFTER godkända 15.10.2007**1. Inledning**

Det aktiva arbetet för jämställdhet som kännetecknar Norden är en grundpelare för demokratin i alla de nordiska samhällena.

Jämställdhet innebär att både kvinnor och män ska ha makt att forma samhället och sitt eget liv. Det innebär att makt, inflytande och omsorg om varandra fördelas jämnt. Kvinnor och män skall ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet i ett samhälle som är fritt från könsrelaterat våld.

Det ligger nära till hands för de nordiska välfärdssamhällena att utväxla erfarenheter, utnyttja varandras kunskap och föra politiska diskussioner, eftersom många problemställningar är likartade. Samarbetet inom jämställdhetsområdet bygger på gemensam tradition och ska vara till ömsesidig nytta såväl för de nordiska länderna som de självstyrande områdena. Detta beskrivs ofta som ett nordiskt mervärde eller nordisk nytta.

Jämställdhet är således en del av den nordiska identiteten och en viktig samarbetsuppgift är att sprida kunskap om den nordiska hållningen även utanför Norden t.ex. inom EU, Europarådet och i FN. Jämställdhet är också en grundförutsättning för att Norden ska kunna bibehålla och utveckla sin position som global vinnarregion.

Den nordiska jämställdhetspolitiken påverkas naturligtvis både av den allmänna samhällsutvecklingen och av olika aktörer, både inom privat och statlig sektor, bland arbetsmarknadens partsorganisationer och olika ideella organisationer.

Det moderna nordiska jämställdhetsarbetet står inför stora utmaningar, som exempel kan nämnas en ökade globalisering, ett mer mångkulturellt samhälle, en åldrande befolkning och de ungas uppfattningar om hur deras möjligheter påverkas av deras könstillhörighet. Ett samhälle i utveckling förutsätter en jämställdhetspolitik i utveckling.

2. MR-JÄM:s kärnuppgifter

MR-JÄM:s kärnuppgifter är ministerrådets viktigaste policy dokument. Kärnuppgifterna ska profilera ministerrådets samarbete och resultat och göra dem kända för en bredare publik. Samarbetsprogram, handlingsplaner och övriga dokument skall ha kärnuppgifterna som utgångspunkt i profileringen av MR-JÄM:s arbete.

Samarbetsprogrammet för perioden 2006-2010 har titeln **"Med fokus på kön är målet ett jämställt samhälle"**. I detta samarbetsprogram betonas vikten av att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering. I övrigt fokuserar programmet på två huvudteman:

1. Kön och makt
2. Kön och ungdom

Initiativ och aktiviteter inom ramen för dessa två teman har sin utgångspunkt i frågeställningar som de nordiska länderna och de självstyrande områdena har ett gemensamt intresse av och som bedöms vara av nordisk nytta.

2.1 Mål och prioriteringar

Det nordiska jämställdhetsarbetet ska ha sin utgångspunkt i samarbetet mellan de nordiska länderna och självstyrande områdena.

Den nordiska jämställdhetspolitiken bör ha betydelse även för Nordens grannländer och för Nordens roll i Europa och för övriga internationella organ där Norden är representerad.

Vision

- Det nordiska jämställdhetssamarbetet ska vara bäst i världen och stå som modell för andra länder. Nordisk jämställdhetspolitik ska ha betydelse för utvecklingen i Norden, inom EU och i andra relevanta internationella sammanhang, där de nordiska länderna deltar.

Mål

- Ett integrerat köns- och jämställdhetsperspektiv ska vara implementerat i alla ministerrådets arbete.
- Ett väl utvecklat samarbete ska vara etablerat mellan MR-JÄM och andra MR kring politiskt aktuella teman.
- Nya aktörer ska involveras och allianser skapas i utvecklingen av den gemensamma nordiska jämställdhetspolitiken.
- Unga kvinnors och mäns uppfattning ska tydligt beaktas i det nordiska jämställdhetssamarbetet.
- Information och erfarenhetsutbyte mellan de nordiska ländernas jämställdhetsenheter ska fungera väl inom alla relevanta områden till ömsesidig nytta för såväl länderna som de självstyrande områdena.
- De gemensamma nordiska grundvärderingarna inom jämställdhetspolitiken ska tydligt profileras i olika internationella sammanhang.

Målen ska uppnås genom att:

- MR-JÄM fortlöpande följer upp hur övriga ministerråd arbetar för att säkerställa att jämställdhetsintegreringen fortskrider inom NMR:s olika politikområden.
- MR-JÄM följer upp och rapporterar hur jämställdhet i praktiken beaktas och genomförs internt inom NMR/NR:s verksamhet och i alla organ som är knutna till NMR/NR, samt föreslår åtgärder för förbättring där så erfordras.
- MR-JÄM rapporterar årligen till Nordiska rådet om effekterna av arbetet med jämställdhetsintegreringen i det nordiska samarbetet.
- MR-JÄM initierar särskilda jämställdhetssatsningar där det finns behov av sådana.
- MR-JÄM fortsätter att utveckla samarbetet med andra ministerråd kring politiskt aktuella teman.
- MR-JÄM strävar efter att skapa nya allianser och få in nya aktörer i utvecklingsarbetet.
- MR-JÄM fokuserar på de ungas uppfattning om och sätt att i praktiken genomföra jämställdhet inom olika områden (yrkesval, attityder till det andra könet, våld i nära relationer och köp av sexuella tjänster).
- MR-JÄM säkrar koordinering och utbyte av erfarenheter mellan de nordiska länderna så att de kan dra nytta av erfarenheter, resultat och material, t.ex. nationellt producerat material, ny produktion av gemensamt nordiskt material, gemensamma kampanjer m.m.
- MR-JÄM verkar för att gemensamma nordiska värderingar inom jämställdhetsområdet profileras i olika internationella sammanhang, inom områden där de nordiska länderna har en gemensam hållning/ståndpunkt.

2.2 Prioriterade jämställdhetspolitiska kärnuppgifter i enlighet med samarbetsprogrammet för 2006-2010

Syftet är att samarbetet kring kärnuppgifterna ska bidra till ett effektivare nationellt jämställdhetsarbete. Det nordiska jämställdhets-samarbetet ska vara till nordisk nytta och skapa synergieffekter. Arbetet ska synliggöra jämställdhetspolitiska mål och metoder såväl inom som utanför Norden.

Jämställdhetsintegrering

- Fortsätta arbetet med att integrera ett köns- och jämställdhets perspektiv i samhällets alla områden

Kön och makt

- Öka andelen kvinnor i ledande positioner i arbetslivet och politiken
- Utveckla metoder för att uppnå lika lön för kvinnor och män för lika arbete eller arbete av lika värde.
- Få män att ta sin del av det obetalda arbetet.
- Utveckla system för att bättre kunna kombinera arbetsliv och privatliv.
- Arbeta förebyggande och målinriktat för att stoppa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.
- Förstärka insatserna mot människohandel för sexuella ändamål, speciellt i samarbete med Nordens grannländer.
- Skapa allianser för att främja jämställdhet inom olika etniska minoriteter.

Kön och ungdom

Förändra de unga kvinnors och mäns stereotypa föreställningar om jämställdhet och könsroller.

Förändra flickors och pojkars traditionella val av studier och yrken.

Skapa allianser för att främja jämställdhet inom idrotten.

3. Arbetsformer

3.1 Nordiskt samarbete

Det nordiska samarbetet är förankrat i samarbetsavtalet från 1962 ([Helsingforsavtalet](#)) med flera efterföljande revideringar. I avtalet traktatfästas Nordiska Ministerrådet (NMR) som det officiella gemensamma samarbetsorganet för de nordiska regeringarna. Statsministrarna har det övergripande ansvaret för det nordiska samarbetet inom ramen för NMR. Samarbetet bygger på en förståelse mellan folk och arbetar enligt konsensusprincipen. Det är inte överstatligt. Varje land och de självstyrande områden utnämner en nordisk samarbetsminister att ingå i samarbetskommittén med ansvar för den övergripande koordineringen av det nordiska samarbetet. NMR består av flera ministerråd, av vilka Ministerrådet för jämställdhet (MR-JÄM) är ett.

MR-JÄM har det överordnade ansvaret för det nordiska jämställdhetspolitiska samarbetet. MR-JÄM/ÄK-JÄM styr det nordiska jämställdhetssamarbetets innehåll genom policyutveckling. MR-JÄM träffas en gång om året för att diskutera och besluta om projekt eller aktiviteter inom ramen för det nordiska jämställdhetspolitiska arbetet. Eftersom de nordiska ländernas och de självstyrande områdenas jämställdhetsarbete är omfattande kan samarbetet inte beröra alla jämställdhetspolitiska områden. Ramarna för det nordiska jämställdhetssamarbetet fastställs därför i 5-åriga samarbetsprogram, som fastställs av MR-JÄM i samverkan med Nordiska Rådet (NR). Samarbetsprogrammet kompletteras årligen med en handlingsplan, som tas fram av ordförandelandet i samarbete med sekretariatet vid NMR.

MR-JÄM samarbetar med Nordiska rådet om rekommendationer och framställningar och utarbetandet av samarbetsprogram.

MR-JÄM har olika medel för att kunna genomföra sina kärnuppgifter. De mest centrala är följande:

ÄK-JÄM (Ämbetsmannakommittén för jämställdhet)

ÄK-JÄM, med stöd av NMR:s sekretariat, förbereder beslut samt presenterar och återrappporterar alla MR-JÄM:s aktiviteter inom och utanför Norden. ÄK-JÄM följer även upp och återrappporter om de medel som ställts till förfogande har haft effekt vid genomförandet av olika beslutade aktiviteter.

NMRS (Nordiska ministerrådets sekretariat)

NMR sekretariatets främsta uppgift är att arbeta för att de beslut som fattats av MR-JÄM uppfylls. Sekretariatet fokuserar på att betjäna MR-JÄM/ÄK-JÄM och medverka till policyutveckling. På avdelningen för Kultur, lagstiftning och jämställdhet (KJUL) finns en

rådgivare, som har ansvar för koordineringen av det nordiska jämställdhetssamarbetet, och en koordinator som arbetar 50% med jämställdhetssamarbete. Avdelningschefen leder sekretariats arbetet inom området.

NIKK (Nordiska institutet för kunskap om kön)

Institutet är ett tvärnordiskt center för kunskap om kön och köns- och jämställdhetsforskning. Institutet ska bl.a. tjäna som länk mellan jämställdhetsforskningen och jämställdhetspolitiken. NIKK:s kompetens används för att realisera MR-JÄM:s kärnuppgifter och för att genomföra det 5-åriga samarbetsprogrammet och genom att bistå ordförandelandet att realisera den årliga handlingsplanen och/eller genomföra andra projekt MR-JÄM har beslutat om.

Projekt- och arbetsgrupper

MR-JÄM kan upprätta tidsbundna projekt och tillsätta arbetsgrupper (fysiska och/eller virtuella) för att genomföra avgränsade specialuppdrag eller policyutredningar som baserar sig på politisk prioriterade kärnuppgifter. Alla arbetsgrupper och nätverk rapporterar direkt till ÄK-JÄM.

Nätverk

Expertnätverk (fysiska och/eller virtuella) för nordisk jämställdhetspolitik kan skapas för att föra fram MR-JÄM:s kärnuppgifter i olika internationella sammanhang. En gemensam nordisk hållning vid planering, förberedelse och utformning av ståndpunkter, förslag och/eller gemensamma presentationer kan väsentligt öka genomslagskraften för en nordisk ståndpunkt.

Kommunikationsenheten i NMRS

Utnyttjas till att profilera den nordiska jämställdhetspolitikens betydelse bl.a. för det nordiska globaliseringssamarbetet, som är en följd av rapporten Norden som global vinnarregion.

Nationella jämställdhetsaktörer i Norden

Samverkan kan ske institutionellt med departement/ministerier, nationella myndigheter, könsforskningsenheter, kvinno- och mans-organisationer och forskare när det gagnar uppdraget .

3.2 Närområdessamarbete

Nordiskt/baltiskt samarbete (NB8)

MR-JÄM har formaliserat sitt samarbete med de tre baltiska länderna genom ett samarbetsprogram "Nordic Baltic Gender Equality Co-operation Program". De nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna möts i ett Nordiskt/Baltiskt Ministermöte vartannat år för att diskutera och enas om gemensamma prioriteringar. Löpande samarbete sker på tjänstemannanivå.

Västnordiskt samarbete

MR-JÄM har inom ramen för det nordiska samarbetet även satt fokus på jämställdhetspolitiska frågor i den nordvästra regionen och fortsätter i framtiden att utveckla det västnordiska och arktiska samarbetet kring jämställdhet i samarbete med andra ministerråd när det bedöms vara relevant.

Samarbete med Nordvästra Ryssland

Samarbetet med nordvästra Ryssland sker i enlighet med NMR:s riktlinjer eller genom multilaterala förbindelser mellan enskilda länder. I detta samarbete ska även Arktis och Barents ingå.

3.3 Övrigt internationellt samarbete

Internationellt finns ett stort intresse för nordisk jämställdhetspolitik. Kärnan i samtliga nordiska länders och de självstyrande områdens jämställdhetslagstiftning är förbudet mot könsdiskriminering. De enskilda länderna och de självstyrande områdena har samma mål för jämställdhet, men använder olika medel för att uppnå målet. Medvetenheten om vikten av jämställdhet i privatliv, familj, arbetsliv och samhället i övrigt ökar inte minst med anledning av framtida demografiska utmaningar som många länder står inför. Nordiska samarbetsområden som är särskilt intressanta ur ett europeiskt och/eller globalt perspektiv är kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, i näringslivet och i beslutsprocesser i kombination av hög fertilitet, liksom lagstiftnings- och regelverk för att främja och säkra jämställdhet samt hur jämställdhetsarbetet kan byggas upp och organiseras i ett land eller självstyrande område.

EU

Samarbetet avseende EU sker i första hand genom informationsutbyte och genom att gemensamt stödja de nordiska ländernas och de tre baltiska ländernas förslag, när dessa sammanfaller och när så är möjligt. Det framtida samarbetet ska också omfatta det kommande europeiska jämställdhetsinstitutet i Vilnius i den utsträckning som är relevant.

Europarådet

Samarbetet avseende Europarådet sker i första hand genom informationsutbyte och genom att stödja de nordiska och baltiska ländernas förslag, när så är möjligt och är dessa sammanfaller.

FN

De nordiska länderna deltar med jämställdhetspolitiska initiativ och bidrar till att vidmakthålla den överenskommelse som FN:s medlemsstater enades om i Peking i 1995 (Pekingplattformen) samt i Peking +5. Samarbetet inom FN är knutet till FN:s olika fackorgan som behandlar jämställdhetspolitiska frågor, framförallt DAW (Division for the Advancement of Women), OSAGI (Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women), UNIFEM (United Nations Development Fund for Women), UNECE (FN:s ekonomiska kommission för Europa) och de årliga mötena i FN:s Kvinnokommission (CSW).

3.4 Information

MR-JÄM ska profilera sin kärnverksamhet och alla aktiviteter genom kvalitativt goda och uppdaterade publikationer i pappersversion eller på nätet under adressen <http://gender.norden.org>. Kommunikationsavdelningen i NMRS ska alltid involveras i profileringen av den gemensamma nordiska jämställdhetspolitiken. Informationen kan bl.a. visa på att, även när de nordiska länderna och de självstyrande områdena väljer eller har valt olika tillvägagångssätt för att genomföra sin jämställdhetspolitik, har länderna och de självstyrande områdena oftast gemensamma jämställdhetspolitiska visioner och målsättningar.

Innan utgången av år 2009 ska hemsidan för MR-JÄM återspegla samtliga ministerrådets kärnuppgifter, inklusive alla jämställdhetsaktiviteter i och utanför Norden. Hemsidans innehåll ska utvecklas och alla relevanta dokument ska distribueras via hemsidan till dem som är intresserade av det nordiska jämställdhetssamarbetet. Primär målgrupp är de politiker och tjänstemän i och utanför Norden som bedöms ha nytta av att känna till det nordiska samarbetet inom området, samt jämställdhetsorganisationer och expertise/forskare inom området.

Om ovan nämnda insatser inte är tillräckliga för att förverkliga och genomföra kärnuppgifterna och profileringen av den gemensamma nordiska jämställdhetspolitiken, kan MR-JÄM omprioritera sina ståndpunkter, och fatta nytt beslut om hur man går vidare.

4. Nordisk nytta och nordiskt mervärde

Det nordiska jämställdhetspolitiska samarbetet ska lägga vikt på att samarbetet ger synergieffekter för de enskilda länderna och de självstyrande områdena. Nordisk nytta ska resultera i att samarbetet ger ett mervärde för Norden som region.

MR-JÄM:s beslut om kommande verksamhet och aktiviteter ska ge ett nordiskt mervärde och följande ska beaktas:

- Aktiviteterna ska ha positiva jämställdhetspolitiska konsekvenser för alla de nordiska länderna och de självstyrande områdena.
- Aktiviteterna ska stärka och vidareutveckla en gemensam nordisk hållning på det jämställdhetspolitiska området.
- Aktiviteterna ska bidra till att öka den gemensamma nordiska kunskapen och kompetensen och vara relevanta i arbetet med att realisera den nordiska globaliseringspolitiken

Kravet om nordisk nytta och nordiskt mervärde innebär inte att det jämställdhetspolitiska samarbetet i Norden måste leda till att jämställdhetspolitiken blir lika i länderna och de självstyrande områdena. Politiska prioriteringar och beslut ska säkra och utveckla våra demokratiska samhällen, och leda till ökat individuellt deltagande i samhällets alla olika beslutsprocesser.